Skeemid investeeringu alusel kodakondsuse (CBI) või elamisloa saamiseks (RBI)

Teatud riigid annavad isikutele võimaluse saada investeeringu ja/või tasu eest kodakondsuse (*Citizenship by investment*, CBI) või elamisloa (*Residence by investment*, RBI). Kuigi selliseid võimalusi kasutatakse sageli õiguspäraselt on rahvusvahelisel tasandil juhitud tähelepanu nende võimalikule kuritarvitamisele maksuresidentsuse andmete esitamisel. See omakorda võib nõrgendada maksualase teabevahetuse toimimist kõikides sellega hõlmatud valdkondades, sealhulgas finantskontode alast teabevahetust.

OECD avaldab teavet ja riskianalüüse potentsiaalselt kõrge riskiga CBI/RBI skeemide kohta (sh tuvastatud skeemide loetelu). Aruandev finantsasutus peab hindama maksuresidentsuse usaldusväärsust tervikpildi alusel. See tähendab, et finantsasutus võib tugineda kontoomaniku kinnitusele ja dokumentidele vaid juhul, kui puuduvad vastuolud või asjaolud, mis annavad alust kahelda esitatud teabe õigsuses. CBI/RBI skeemidega seotud juhtumid on tüüpiliselt just sellised, kus maksuresidentsuse „vormiline“ staatus või dokument võib olla tegelikust olukorrast lahus ning seetõttu nõuda täiendavat kontrolli.

CBI/RBI riskid võivad ilmneda erinevates finantskontode aruandluse raamistikes (nt CRS/DAC2 või FATCA kontekstis), kuid praktikas pole oluline mitte niivõrd see, millise konkreetse režiimiga aruandlus seondub, vaid see, et maksuresidentsuse määratlus oleks põhjendatud, järjepidev ja dokumenteeritud ning vastuolud oleksid lahendatud.

Mida see praktikas tähendab

Aruandev finantsasutus ei tohi tugineda kontoomaniku kinnitusele ega dokumentaalsele tõendile, kui finantsasutus teab või tal on alust arvata, et esitatud teave on vale või ebausaldusväärne. Kui konto omaniku või kontrolliva isiku väitel on tema Maksuresidentsus jurisdiktsioonis, mis on seotud potentsiaalselt kõrge riskiga CBI/RBI skeemiga, tuleb hinnata, kas esitatud residentsusandmed on kooskõlas kliendi tegelike seoste ja muude KYC/AML andmetega ning vajadusel rakendada põhjalikumat kontrolli ja koguda piisavalt teavet, et tuvastada õige(d) maksuresidentsuse jurisdiktsioon(id).

Riskinäitajad, mis võivad viidata vajadusele andmeid põhjalikumalt kontrollida

Tõhustatud kontrolli tuleks kaaluda eelkõige, kui:

- ✓ kliendi esitatud andmetest selgub, et ta on maksuresident ainult jurisdiktsioonis, mis on OECD teabe kohaselt seotud potentsiaalselt kõrge riskiga CBI/RBI skeemiga;

- ✓ esitatakse residentsustõendeid või isikut tõendavaid dokumente, mis on saadud CBI/RBI skeemi raames;
- ✓ AML/KYC protseduuride raames kogutud andmed (nt sünnikoht, tegelik elukoht, telefon, töö- või ärisidemed) on vastuolus väidetud Maksuresidentsusega;
- ✓ kliendi asjaolud viitavad olulistele seostele mõne teise jurisdiktsiooniga (nt perekond, elukoht, ärihuvid), mis ei ole kooskõlas kontoomaniku kinnituses esitatuga.

Kui kahtlus jääb püsima

Kui finantsasutusel on pärast kõigi asjakohaste andmete hindamist põhjus arvata, et kliendi esitatud maksuresidentsuse andmed on valed või ebausaldusväärsed, tuleb rakendada CRS-i hoolsusmeetmete reegleid ja võtta sobivad sammud, sh vajadusel:

- ✓ küsida uuendatud/kehtiv kontoomaniku kinnitus, mis kajastab õigeid maksuresidentsuse jurisdiktsioone; ja/või
- ✓ määrata maksuresidentsuse jurisdiktsioon(id) kogutud teabe tervikhinnangu põhjal ning käsitleda kontot aruandluses vastavalt tuvastatud jurisdiktsioonile (sh vajadusel aruandlus mitmesse jurisdiktsiooni, kui residentsus on põhjendatult tuvastatav mitmes riigis või üheselt ei selgu ühe riigi kasuks).

Juhtimine ja dokumenteerimine

Aruandvad finantsasutused peavad säilitama dokumente, mis näitavad:

- ✓ millised CBI/RBI riskinäitajad tuvastati;
- ✓ milliseid kontrolle tehti;
- ✓ millist teavet koguti ja hinnati;
- ✓ millele tugines lõplik maksuresidentsuse määratlus.

Sisemised protseduurid ja töötajate koolitus peaksid käsitlema CBI/RBI skeemidega seotud CRS/DAC2 kõrvalehoidumise riski kaudu tekkivat maksuresidentsuse ekslikku esitamise riski ning rõhutama vastuolude lahendamise ja otsuste põhjendamise olulisust finantskontode aruandluse kontekstis.

Lisainfo

- **OECD alusmaterjal koos asjaomaste riikide nimekirjaga**

Viimati uuendatud 02.03.2026